

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

OPENBARE COMMISSIEVERGADERING

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN DINSDAG 14 MEI 1996

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de kwaliteit van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de kansen op werk na deze opleiding
Met redenen omklede moties

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.10 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de kwaliteit van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de kansen op werk na deze opleiding

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer De Meyer tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de kwaliteit van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de kansen op werk na deze opleiding.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, met de wet van 29 juni 1983 werd de leerplicht in België opgetrokken van 14 naar 18 jaar. Met de verlenging van de leerplicht wou de wetgever de weerbaarheid van vooral de kansarme jongeren ten aanzien van maatschappelijke, sociale en economische structuren verhogen. Er werd rekening gehouden met de mogelijkheid dat niet alle jongeren tot hun 18 jaar voltijds onderwijs willen volgen. De leerplicht werd gemoduleerd. Naast het volgen van voltijds secundair onderwijs kunnen leerlingen aan de deeltijdse leerplicht voldoen via de leertijd van de middenstand, de initiatieven van vormingswerk en een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

In september 1984 gingen in Vlaanderen 48 centra deeltijds onderwijs van start, een experiment voor 2 jaar. In 1990 werd deze onderwijsvorm organiek onder de naam deeltijds beroepssecundair onderwijs. Deeltijds leren staat voor 6 tot 9 uur algemene, sociale en persoonlijkheidsvorming en evenveel beroepsgerichte vorming. In principe

wordt deze vorming afgerond met deeltijdse arbeid. Deze onderwijsvorm is een noodzaak voor schoolmoeë leerplichtigen, gebaseerd op deeltijds leren en deeltijds werken. Deeltijds beroepssecundair onderwijs wil de beroepskansen van de leerlingen, hun deelname aan het maatschappelijk leven en hun persoonlijke ontplooiing bevorderen. In welke mate zijn deze doelstellingen ook effectief gerealiseerd en/of in welke mate nog van toepassing ?

In opdracht van het departement onderwijs heeft de vakgroep Ontwikkelings- en persoonlijkheidspsychologie van de Gentse universiteit onderzoek gedaan naar de leereffecten, leerlingen- en centrumkenmerken in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Ook het Hoger Instituut voor de Arbeid van de KUL maakte, eveneens in opdracht van het departement onderwijs, een balans op van 10 jaar deeltijds beroepssecundair onderwijs. De resultaten van beide onderzoeken zijn gepubliceerd mei 1995. Uit deze onderzoeken blijkt dat zowel de werkende als werkloze jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs tevreden zijn over de richting en het nut van dit onderwijs voor hun later beroep. Ze kiezen er voor maar zouden nog liever voltijds gaan werken. Uit de gegevens blijkt dat schoolmoeë weinig gemotiveerde leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs wel aan hun trekken komen. In het verwerven van basisvaardigheden – taal, rekenen, luisteren – hebben de werkende deeltijds beroepssecundair onderwijs-leerlingen na hun opleiding duidelijk betere resultaten. In de sector metaal evolueren de deeltijds werkenden zelfs beter dan leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs. Bij de werkende deeltijds beroepssecundair onderwijs-jongeren wordt een bestendig leereffect waargenomen. Ze getuigen van een positiever algemeen zelfbeeld. De laatste jaren is het aantal leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs ongeveer stabiel, ongeveer 4.000 tot 4.500. De arbeidscomponent in deeltijds beroepssecundair onderwijs geeft vier arbeidssituaties aan met volgende populatie voor het schooljaar 1993-1994 : één vierde werkenden met een arbeids- of stageovereenkomst of industrieel leercontract ; brugproject-jongeren, vier percent werkervaring in brugproject, deel-

De Meyer

tijdse arbeidsovereenkomst ; zes percent thuishelpers ; 61 percent niet-werkenden : geen regulier werk.

De groep thuishelpers is een kleine groep en een buitenbeentje binnen het deeltijds onderwijs. De kwaliteitsanalyse van de werkervaring van de thuishelpers toont niet altijd zo'n positief beeld. Brugprojecten vormen eveneens een kleine aparte groep en scoort wat kwaliteitsanalyse betreft goed. Als brug tussen werkloosheid en reguliere tewerkstelling hebben deze projecten hun belang, reguliere tewerkstelling verdient echter de voorkeur. We laten beide groepen verder buiten beschouwing omwille van hun beperkt aandeel, tien percent.

Van de werkenden komt de helft via centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs in contact met een werkgever, vaak met tussenkomst van ESF-Europees Sociaal Fonds. Deze vorm is niet meer weg te denken in het deeltijds beroepssecundair onderwijs : drie op vijf werkenden hebben een contract met ESF-overeenkomst. De situatie van de niet-werkenden blijft onduidelijk. Het percentage uitkeringsgerechtigden is steeds verder afgenomen en gedaald van 40 percent naar 11. De meerderheid, twee derden, niet-werkenden is niet ingeschreven bij de VDAB. Dit betekent dat nog steeds een grote groep leerlingen, ongeveer 1.300, zich in een onduidelijke situatie bevindt en verder aanspraak maakt op kinderbijslag. Voor de helft van deze jongeren zou het vervangingsinkomen wegvallen als ze gaan werken. Een kwart van de jongeren werkt dan ook in het zwart. De kwaliteit van het deeltijds beroepssecundair onderwijs hangt samen met de tewerkstellingsmogelijkheden van de jongeren. Ondanks de positieve ingesteldheid van de jongeren tegenover werk krijgen zij te weinig kansen op werkgelegenheid. Meer aandacht voor tewerkstellingsmogelijkheden, dit zowel vanuit de centra, de werkgevers en het onderwijsbeleid is zeer wenselijk. Het komt de persoonlijke, maatschappelijke en sociale ontwikkeling van deze jongeren ten goede.

Ik ben me wel bewust van de vaak problematische sociale achtergrond van heel wat deeltijds beroepssecundair onderwijsleerlingen. Eén op drie heeft familiale problemen en vaak ook emotionele problemen. Vandaar de noodzaak meer aandacht te geven aan de persoonlijke en sociale begeleiding. Het PMS is hier medeverantwoordelijk en kan pas goed functioneren als de drempel laag genoeg is. Bij de aanvang van de opleiding moeten de jongeren ook voldoende voorgelicht zijn over de mogelijkheden van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de andere onderwijsvormen via een ernstige intakeprocedure.

Leerkrachten geven aan dat het werken met deeltijds beroepssecundair onderwijs-jongeren speciale vaardigheden vereist. Er wordt van hen verwacht dat zij de leerling ook psycho-sociaal begeleiden. Positieve vaststelling is wel dat de deeltijds beroepssecundair onderwijs-leerlingen heel wat minder problemen hebben met de leerkrachten,

slechts één op tien, daar waar zij in het voltijds onderwijs voor de helft problemen hadden. Het voorbereiden van de jongeren op de arbeidsmarkt en op het leven in de maatschappij is een zeer belangrijke functie van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Bekijken we daarom de tewerkstellingseffecten na de opleiding. Dat combineren van de opleiding met een deeltijdse job juist belangrijk is, blijkt onder andere uit de analyse van de tewerkstellingseffecten : leerlingen met werk tijdens de opleiding hebben meer kans op werk na hun opleiding dan een vergelijkbare groep die de opleiding niet kon combineren met werk. We zien dat drie maand na hun opleiding slechts één derde van de niet-werkenden een job vindt en drie jaar na de opleiding slechts 62 percent regulier aan het werk zijn. Bij de deeltijds werkenden is na drie maand reeds 67 percent aan het werk en na twee jaar is dit zelfs 85 percent. We kunnen duidelijk stellen dat jongeren met deeltijdse tewerkstelling tijdens hun opleiding een vlottere overgang naar werk realiseren. Het gebrek aan continuïteit in de diverse opleidingen in voltijds secundair maakt het uitbouwen van het deeltijds beroepssecundair onderwijs als beroepskwalificerend onderwijs des te noodzakelijker. Deeltijds beroepssecundair onderwijs kan een rol vervullen ten aanzien van hen die een leerplichtige periode voltijds onderwijs beëindigen zonder kwalificatie. Voor de leerlingen uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs blijkt juist de combinatie deeltijds werken-deeltijds leren de meerwaarde van het deeltijds beroepssecundair onderwijs te zijn. Ook vanuit deze vaststellingen pleiten we voor een tewerkstellingsgarantie voor de leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Het uitwerken van een eenduidig statuut zou eveneens één van de aandachtspunten moeten zijn bij de verdere uitbouw van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Er is het verschil in de vergoedingen en het verlies van vervangingsinkomen die grotere reguliere tewerkstelling bemoeilijkt. Er moet werk worden gemaakt van het aanbod van jobs. Naast het banenplan en het jeugdwerkgarantieplan moet het industrieel leercontract worden uitgebreid en moet een evaluatie van de voordeelbanen worden gemaakt. Om de reguliere tewerkstelling voor zoveel mogelijk leerlingen te kunnen realiseren moeten meer en anderssoortige bemiddelingsinspanningen worden geleverd. De betrokkenheid van andere partners, bijvoorbeeld de kamer van koophandel, kan vruchten afwerpen. Uit het bemiddelingsstelsel van de middenstandopleiding kunnen lessen worden getrokken. De leersecretaris helpt eventueel zoeken naar een patroon en is bemiddelaar tussen patroon en leerling. Het sociaal aspect is duidelijk geregeld : de maandelijkse vergoeding gaat van 9.000 frank in het eerste jaar tot 15.000 frank in het derde, met behoud van kinderbijslag.

Ik heb vijf vragen, mijnheer de minister. Eén : de specifieke populatie, de verandering op vlak van tewerkstelling, de sociale wetgeving, de industrie en de technologie verei-

De Meyer

sen bijscholingsmogelijkheden voor de leerkrachten. Welke middelen zijn hiervoor beschikbaar binnen het normeringsbudget van het departement onderwijs ?

Twee : er is vaak een negatief en verkeerd beeld van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Kan hieraan worden verholpen door een betere doorverwijzing, een grondige intakeprocedure en begeleiding door gemotiveerde en goed-opgeleide leerkrachten ?

Drie : de verschillende centra worstelen met dezelfde problemen. Hoe kunnen deze ervaringen en inzichten beter worden gebundeld ?

Vier : een hechte samenwerking tussen school en ouders is onontbeerlijk om het fenomeen van de schoolmoeheid en het spijbelen bij deze jongeren efficiënt aan te pakken. Welke initiatieven kunnen worden genomen om de ouders te betrekken bij het schoolgebeuren ? Hoe kan de drempel naar het PMS worden verlaagd ? Hoe kan de samenwerking school-PMS worden verbeterd ?

Vijf : de combinatie arbeid-onderwijs moet ten volle worden benut. Welke extra aandacht kan naar de arbeidsmogelijkheden gaan ? Hiermee samenhangend rijst de vraag naar uniformiteit en vereenvoudiging van het sociaal statuut van de deeltijds beroepssecundair onderwijs-leerling. Hoe kunnen betere contacten worden uitgebouwd met de bedrijfswereld ? Kan de verloning anders worden bekeken met tewerkstelling als prioritaire keuze ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, we kunnen het deeltijds beroepssecundair onderwijs als een positief instrument beschouwen. We stellen positieve leerresultaten vast voor rekenen, mechanisch inzicht, technische vaardigheden. Het heeft een positief effect op het zelfvertrouwen van de leerlingen. Deze leerlingen worden vaak op veel gebieden bedreigd : familiaal, cognitief en op de arbeidsmarkt. In het deeltijds beroepssecundair onderwijs kunnen ze zich beter handhaven. Meestal gaan ze opnieuw graag naar school en gaan ze ook graag werken. De steun van het departement onderwijs is 11.900 frank per leerling. Daarmee kan zo'n centrum amper de huur en verwarming betalen. De centra moeten verbonden blijven aan een moederschool om hun voortbestaan te garanderen. Aan de andere kant rijst dan waarschijnlijk een financieel probleem voor de moederschool. Ik pleit voor voldoende werkingsmiddelen voor de centra. De omkadering is goed. Ze moet dat ook blijven natuurlijk. De centra vragen een sterke begeleiding van elke leerling, een individuele begeleiding. Dat kan administratief zijn of emotioneel of psychisch. Dat vraagt om de nodige ondersteuning vanuit het PMS. In bepaalde centra is die steun onvoldoende. Antwerpen kent een hoge concentratie van deeltijds beroeps-

secundair onderwijs-instellingen en wordt daardoor te weinig ondersteund. Slechts twee mensen begeleiden tegelijk de deeltijds beroepssecundair onderwijs-centra en de leercontracten.

Uiteindelijk worden twee mensen voltijds aangesteld die vijfhonderd leerlingen moeten begeleiden. Dat is nogal weinig. Het heeft mijns inziens vooral te maken met een typisch Antwerpse situatie, en met de concentratie van dergelijke centra in het Antwerpse.

De begeleiding moet de nodige aandacht krijgen, maar het grootste probleem lijkt me de tewerkstelling binnen het DBSO. De heer De Meyer heeft er daarnet nog op gewezen. De tewerkstelling kan vele vormen aannemen : tewerkstelling via alternerend leren, waar er zowel een engagement van de werkgever als van de instelling is ; er is de tewerkstelling via het ESF-fonds ; er is de tewerkstelling zonder ESF-steun. De relatie met de werkgever gebeurt hier minder via een contract, en de bewaking en de begeleiding van de leerling op de werkvloer kunnen iets minder worden afgedwongen, omdat de steun ontbreekt. Er zijn ook de brugprojecten waar zopas is over gesproken, en er zijn ook de thuishelpers.

Er zijn echter ook bijna 60 percent niet-werkers, en daar situeert zich het grootste probleem. Het gaat hier om vijftien uur verplichte vorming of opleiding en daarnaast ledigheid voor heel wat jongeren. Zeker in grootstedelijke gebieden kan dit leiden tot bepaalde vormen van jeugdcriminaliteit of andere gedragingen die nefast zijn voor de ontwikkeling van de jongeren zelf en ook voor hun gezin.

De lage plaatsbaarheid heeft verschillende oorzaken.

De voorzitter : Mijnheer Sannen, gelieve uw betoog beknopt te houden, want uw spreektijd bedraagt slechts vijf minuten.

De heer Ludo Sannen : De lage plaatsbaarheid is niet alleen een probleem van gebrek aan arbeidsplaatsen, maar er zijn ook nog andere oorzaken. Er is een beperkte groep arbeidsonwillige of -onrijpe jongeren waar ik niet verder op kan ingaan, maar de component hulpverlening is zoveel groter dat het niet kan worden gedragen door het centrum. Er zijn ook jongeren met een gebrek aan basisvakken en beleidsattitudes. Voor hen moet de mogelijkheid van leerwerkatteliers worden overwogen, want één en ander kan interessant zijn.

Er zijn ook de brugprojecten. Het huidige systeem dat hiervoor is voorzien laat enkel een financiering toe voor een driehonderd leerlingen. Het heeft vooral te maken met de manier waarop de financiering is afgedwongen – ook vanuit vakbondszijde.

We moeten naar een ander systeem overstappen. De huidige financiering ontwricht soms het inkomen van een bepaald gezin, waardoor het gezin in een andere situatie te-

Sannen

rechtkomt. Een brugproject is beperkt in tijd, en dat levert de nodige problemen op. Een onkostenvergoeding of een bepaalde vergoeding zou een verdubbeling van het aantal gegadigden kunnen teweegbrengen – een 600-tal personen zouden in een brugproject kunnen stappen.

Hiervan moet dringend werk gemaakt worden, maar ik heb vernomen dat het departement hierover binnenkort een onderhoud heeft met de Europese Gemeenschap. Ik hoop dat de vakbonden de tewerkstelling van de jongeren centraal zullen stellen, en minder de principiële eis van verloning.

Aan de andere kant is er ook het probleem van de vacatures. Dit probleem kan de minister natuurlijk niet oplossen, maar hij zou er minstens op kunnen aandringen dat de middelen en de initiatieven op federaal niveau zouden worden opengesteld voor de jongeren van het DBSO. Het activeren van de industriële leercontracten kan ook oplossingen bieden.

Als er een specifieke begeleiding voor jongeren moet worden uitgewerkt en ze moeten overgaan van de ene begeleiding naar de andere om de nodige basisbekwaamheden aan te leren zodat ze op de arbeidsmarkt kunnen intreden, is het nog altijd nodig dat het EDO – het Experimenteel Deeltijds Onderwijs – een essentieel onderdeel blijft van deze centra. Deze twee vormen van opleiding mogen in de toekomst niet uit elkaar worden gehaald.

De voorzitter : Mevrouw Van Lindt heeft het woord.

Mevrouw Sonja Van Lindt : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de VLD-fractie wenst zich uiteraard aan te sluiten bij de positieve kritieken en bedenkingen van de vorige sprekers.

We zijn ook van mening dat het voor het DBSO niet altijd gemakkelijk was om zijn opdracht te vervullen, zeker gezien de omstandigheden waarin de voorbije jaren moest worden gewerkt. Dit sluit niet uit dat er zich in dit dossier een evaluatie opdringt. De collega's hebben al naar de problemen verwezen.

Het rapport dat ons werd overhandigd door de Staten-Generaal, de rapporten waar de heer De Meyer naar verwees, de rapporten van VEV en nog zoveel andere bewijzen dat op vele terreinen inhoudelijke bijsturing noodzakelijk is. We geven bij wijze van voorbeeld enkele suggesties, waar ook de vorige sprekers naar hebben verwezen.

Het is inderdaad een acuut probleem dat het uniform sociaal statuut voor deeltijds lerenden en werkenden ontbreekt. We vinden ook dat dringend de banden moeten worden aangehaald tussen enerzijds het onderwijs en anderzijds de nijverheid en de arbeidsmarkt.

Mevrouw Vanderpoorten heeft er in het kader van het ontwerp van decreet lerarenopleiding op gewezen dat er

bijzondere aandacht moet worden besteed aan de lerarenopleiding, maar ook aan het technisch en beroepsonderwijs. Het is ook een vorm van mentaliteitsverandering dat we in de toekomst stimuli moeten geven. We moeten echter voor ogen houden dat dit kadert binnen een nieuwe cultuur om initiatieven te nemen. We moeten afstappen van de negatieve beeldvorming die het technisch en beroepsonderwijs treft.

Toekomstgericht willen we een meerwaarde geven aan het DBSO, en daarom moeten de Vlaamse regering en het Vlaamse Parlement een dringende rol vervullen. Zonder vooruit te lopen op de positieve antwoorden van de minister, zal de VLD bij wijze van signaal een met redenen omklede motie indienen.

Mijnheer de minister, ik wens ook nog een vraag stellen. Hoever staat het met coördinerend overleg dat ons is beloofd toen wij de bespreking van de begroting 1996 hielden in de commissie ? Toen maakte minister Van Rompuy allusie op een overleg dat zou tot stand komen onder voorzitterschap van de minister-president. Vele fracties hebben in het verleden de problemen aangekaart van de discordantie en de versnippering van de middelen binnen het luik van de vorming.

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ook de SP-fractie is van mening dat het probleem dat aan de orde is voor verbetering vatbaar is. Ik kan me echter moeilijk inschrijven in de beschuldigende toon die wordt gezet, alsof de sector onderwijs met alle zonden Israëls moet worden beladen.

Ik zou willen wijzen op het bedrijfsleven. Wanneer men het heeft over brugprojecten, ESF en dergelijke meer, gaat het telkens om gesubsidieerde jobs. Wanneer het bedrijfsleven inspeelt op het aanbod van het DBSO, gaat het in het merendeel van de gevallen om een gesubsidieerde betrekking. Dit is een begrip dat niet uit het oog mag worden verloren. Ik stel de vraag of het bedrijfsleven ook effectieve en langdurige tewerkstelling aanbiedt, en in welke mate dat gebeurt ten opzichte van het DBSO.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil de heer De Meyer bedanken voor zijn uitermate degelijke en goed gedocumenteerde interpellatie, en ook de collega's die zich hebben aangesloten. De bezorgde toon van de heer De Meyer omtrent dit proces is door de andere sprekers overgenomen. Dit proces is in feite een vorm van antwoord op de leerplichtverlenging en op de problemen in het veld. Men werd geconfronteerd met kinderen, die schoolmoe zijn, en jongeren die niet meteen bereid bleken een eenduidige belangstelling

Van den Bossche

binnen een onderwijsinstelling gedurende een week te ontwikkelen.

Na een periode van tien jaar is het goed dat we een balans opmaken. Wij moeten ook op politiek vlak nadenken over wat wij hebben gedaan. De vijf vragen die de heer De Meyer heeft gesteld zijn ook door de andere sprekers overgenomen, zij het met andere klemtonen. Ik zal me in mijn antwoord dan ook voornamelijk aan deze vijf vragen houden.

De eerste vraag betrof het navormingsbudget voor bijscholing van leerkrachten van het DBSO. Dit is een heel bijzondere uitdaging, niet meteen in het pedagogische veld, maar het is eerder een sociale zorg die erg bijzonder is en veel meer geaccentueerd is dan in het beroepssecundair onderwijs. De vraag tot navorming is terecht, maar wij hebben in het decreet dat wij niet zo lang geleden hebben gestemd de globale navorming behandeld, en het budget laten aangroeien.

Zelfs na de aangroei van dit budget gaat dit nog altijd om een uitermate klein bedrag, zelfs al bedraagt het op dat ogenblik in absolute cijfers op het einde van de groei een half miljard frank. Dan nog is dit een zeer verwaarloosbaar budget, als men het vergelijkt met de globale tewerkstelling in het onderwijs van meer dan 120.000 voltijdse werkrachten.

In het globale budget van het secundair onderwijs zit ook de opleiding die in het DBSO moet plaatsvinden. Wij hebben daar de vraaggerichtheid ingeschreven. Er was een aanbod aan navorming, waarbij er vrij veel geld ging naar de overheidskosten, maar aan de andere kant was er weinig plaats in het aanbod voor het DBSO. Door de vraaggestuurdheid bestaat natuurlijk de mogelijkheid dat het DBSO zelf zijn vraag formuleert om een betere navorming te krijgen in het geheel. Er zijn dus twee positieve tendensen te onderkennen in vergelijking met de huidige toestand: het budget voor de navorming groeit aan, en er is ook nog de aangroei van het budget in de sector van de vraaggestuurde navorming. Er zal ook een meer ad rem navorming kunnen worden georganiseerd in verband met DBSO.

In verband met de tweede vraag kan ik zeggen dat de recente HIVA-studie, Het DBSO, een balans na tien jaar werking, waar ook de heer De Meyer naar verwees, duidelijk gewag maakt van een onderbenutting van het DBSO. Er staat in vermeld dat jongeren die schoolmoe zijn, vaak onvoldoende worden doorverwezen naar het DBSO. Ik ben me ervan bewust dat een aantal scholen, omwille van de omkadering en de tewerkstelling, hun leerlingen het liefst zo lang mogelijk in het voltijds onderwijs houden. Ik ben het ermee eens dat ideaaltypische jongeren best zo lang mogelijk in het voltijds systeem blijven, maar ik voeg eraan toe dat voor sommige jongeren

de DBSO-oplossing het beste is. Om de leerlingen efficiënt op te vangen en te richten, is er bovendien een grondige intake-procedure nodig. Alleen leerkrachten die zelf gemotiveerd zijn, kunnen die jongeren op een goede manier opvangen en begeleiden. Op dit punt vertoont de huidige lerarenopleiding onmiskenbaar een lacune. In het DBSO speelt ook de negatieve factor van de personeelsverschuivingen binnen de scholen een rol. Leraren die enkel in het DBSO staan, zijn vaak niet de best gemotiveerde krachten voor deze doelgroep. Momenteel wordt er in het kader van het Europees Sociaal Project Youth-Re-start, een handleiding ontwikkeld waarin alle betrokken actoren, deelgebieden en problematieken rond de begeleiding naar de arbeidsmarkt, worden gesystematiseerd.

Uw derde vraag betreft het netgebonden overleg. Dat laatste biedt uiteraard ondersteuning aan centra voor DBSO. Netoverstijgend overleg kan gebeuren op het niveau van de commissie voor DBSO in de VLOR, en voor sommige instanties in de ESF-sectorcommissies van het project Alternerend Leren op de dienst Europese Projecten van het Departement Onderwijs. Ook andere werkgroepen rond Europese projecten kunnen een gunstige overlegbasis bieden. Ik verwijs in dat verband naar Nuori en Equilibrium. Het project Equilibrium, dat trouwens wordt gecoördineerd door de Dienst Europese Projecten van mijn departement, wil een strategie ontwikkelen om officiële instanties in te schakelen in het begeleidingsproces voor leerplichtige jongeren. Het uiteindelijke doel van dat begeleidingsproces is de herintegratie van de jongeren in het schoolgebeuren en/of de arbeidsmarkt of maatschappij. In het project Nuori, dat ook wordt gecoördineerd door de Dienst Europese Projecten, zullen, op transnationale basis, modules worden ontwikkeld rond de transfer van sociale vaardigheden. Deze modules moeten de opleiders, begeleiders en leerkrachten helpen om de nodige sociale vaardigheden over te brengen naar de specifieke doelgroep van min-twintigjarigen die zonder de nodige beroepskwalificaties het voltijds onderwijs hebben verlaten.

Het fenomeen van de schoolmoeheid en het daarmee verbonden spijbelgedrag zou enerzijds moeten worden ondervangen door het pedagogisch model zelf van het DBSO. Dat betekent dat de jongeren gedurende twee dagen per week een beroepsgerichte opleiding volgen in een centrum, en gedurende de resterende dagen alternerend worden tewerkgesteld. Anderzijds kan het spijbelgedrag duidelijk worden ingeperkt wanneer de leerlingen op de voet worden gevolgd. Inherent aan de zorgverbreding is de aandacht voor leerlingenbegeleiding. Schoolopbouwwerk scheidt bijvoorbeeld ruimte voor samenwerking met de ouders. Via netwerkontwikkeling, en ik verwijs hier opnieuw naar Equilibrium, wordt vooral getracht om een oplossing te vinden voor hen die DBSO volgen en geen werk hebben. De specifieke omkadering voor DBSO moet het ook mogelijk maken om een maximale onder-

Van den Bossche

steuning te bieden voor opvolging van de jongeren, ook voor wat de PMS-begeleiding betreft. Er is inderdaad een probleem met betrekking tot de relatie school-ouders. Toch stel ik vast dat de scholen vaak een enorme inspanning leveren, maar dat de gesprekspartner soms afwezig blijft. Het is bekend dat in het DBSO ook jongeren zitten uit een kansarm milieu. Een gevolg daarvan is dat een aantal van die ouders zich helemaal niet interesseren voor de schoolopleiding van hun kinderen. Scholen klagen er dan ook vaak over dat ouders onbereikbaar zijn. Men moet zich realiseren dat een drempelverlaging vanwege de PMS-centra er wellicht niet toe leidt dat ouders er gemakkelijker naartoe zullen gaan. Het is, mijns inziens, efficiënter om gebruik te maken van de bestaande omkadering om, in de plaats van de ouders, de stap te zetten naar het PMS.

Men is het er in brede kringen over eens dat een eenvoudig en doorzichtig statuut een effect zal hebben op de tewerkstelling. De huidige statuten zijn voor veel werkgevers te complex. Bovendien kiezen zowel werkgevers als werknemers, dank zij het concurrentieel karakter van de statuten, voor het financieel meest voordelige stelsel. Tewerkstelling van een jongere zou geen negatief financieel effect mogen hebben op het gezinsinkomen. Toch is dat in een aantal gevallen wel zo. Daarom wil ik dringend pleiten voor een eenduidig opleidingsstatuut voor jongeren waarin tewerkstelling prioritair is. Maar u weet dat deze materie niet valt onder de bevoegdheid van de minister van Onderwijs. Naast het feit dat het een federale materie betreft, moeten ook de sociale partners hierover een akkoord bereiken. In het kader van het Vesoc heb ik daarover een aantal opmerkingen gemaakt, en ik heb vastgesteld dat de sociale partners bereid waren om te zoeken naar nieuwe oplossingen. Ik heb ook gepleit voor een verlaging van de verloning in de reguliere sector, want nu kunnen alleen grote bedrijven zich die inspanning getroosten. Dat is één van de redenen waarom vandaag meer dan zestig percent van het doelpubliek niet aan de bak komt. Als men de vormen van gesubsidieerde tewerkstelling, die de heer De Meyer in dat cijfer heeft opgenomen, buiten beschouwing laat, dan ligt het percentage zelfs gevoelig hoger. Ik ben het eens met de heer Swinnen dat een stuk van het probleem ligt bij de werkgevers. Onze werkgevers hebben nu eenmaal niet dezelfde traditie als bijvoorbeeld hun Duitse collega's. Toch wil ik hier ook niet expliciet pleiten voor het Duitse systeem, maar ik zeg wel dat er een andere benadering wordt gehanteerd. Anderzijds lijkt het me vanzelfsprekend dat we de verloning voor de jongeren moeten verlagen, om een aantal KMO's over de streep te trekken.

Het systeem van deeltijds werken en deeltijds leren functioneert behoorlijk, maar wanneer het werk wegvalt, dan krijgt men een lege ruimte, die vaak in negatieve zin wordt opgevuld. In de contacten tussen het onderwijs en

de bedrijfswereld stellen we een verbetering vast. Het onderwijs heeft zijn pleinvrees overwonnen waardoor een volwassen gesprek op gang kan komen met de arbeidswereld. De contacten met de bedrijfswereld verlopen in sommige CDO's optimaal. Soms worden bedrijven zelfs uitgenodigd op oudercontactavonden. Anderzijds vinden leerkrachten Technische en Praktische vakken opnieuw de weg naar het bedrijfsleven wat meteen een weerslag heeft op het voltijds onderwijs. Naast deze individuele contacten, kan de samenwerking met de bedrijfswereld op het algemeen vlak beter worden uitgebouwd via bijvoorbeeld het optimaliseren van de werking van Sub-regionale Tewelwerkstellingscomités, waarin ook onderwijs een meer efficiënte rol kan spelen. Bovendien zou men ook verder kunnen nadenken over de tijdelijke inschakeling van bedrijfstechnici in het leerproces, over de uitbouw van mogelijke stages voor leerkrachten in de bedrijfswereld.

Aangaande de werkmiddelen wil ik onderstrepen dat het geld ergens vandaan moet worden gehaald, en men dus prioriteiten moet stellen.

Het overleg tussen VIZO, VDAB, Volwassenenonderwijs, Vormingssector en Cultuur, verloopt moeizaam, maar er worden toch resultaten geboekt. Het VIZO bouwt bijvoorbeeld zijn taalonderwijs af in drie jaar en gebruikt de vrijgekomen ruimte nu voor andere initiatieven. De moeilijkste onderhandelingen worden gevoerd met de VDAB. Maar men moet niet zeker zijn van een overwinning om te pogen. Dus pogen we.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijn tussenkomst was geformuleerd vanuit een positieve evaluatie van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Ik wou op mogelijke verbeteringen wijzen. De verschillende partners blijven echter verantwoordelijk bij de tewerkstelling. Dat is niet alleen de verantwoordelijkheid van Onderwijs maar van de hele overheid. De werkgevers hebben een morele verantwoordelijkheid om te werken aan de tewerkstellingsgarantie voor deze jongeren. De kern van het succes van de opleiding is de tewerkstelling.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Op dit moment is de doorverwijzing te beperkt. We moeten daarom eerst en vooral meer werk garanderen. Industrie en overheid moeten samen een rol spelen op het vlak van arbeid. Daarmee is het probleem trouwens niet opgelost. 50 tot 60 percent van de jongeren zitten zonder job. Dat ligt niet alleen aan het tekort aan jobs maar ook aan de verscheidenheid van die jongeren. De jobs moeten dus ook verschillen : leerateliers, brugprojecten en reguliere tewerkstelling. Ik heb nog een vraag over het experimenteel deeltijds onderwijs, over het aspect van de volwassenenvorming. Ik hoop dat het experimenteel deeltijds onderwijs een onderdeel blijft

Sannen

van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Wat zijn de plannen op dat gebied ?

De voorzitter : De heer Sarens heeft het woord.

De heer Freddy Sarens : Ik heb geen vragen meer, mijnheer de voorzitter. Ik wil het neerleggen van onze met redenen omklede motie aankondigen.

De voorzitter : Mevrouw Van Lindt heeft het woord.

Mevrouw Sonja Van Lindt : Mijnheer de minister, ik wil u vragen de banden met de bedrijfswereld aan te halen en geen enkele kans om werkgelegenheid te scheppen verloren te laten gaan. We moeten kritisch blijven. We moeten een analyse maken van de voorhanden zijnde jobs en de jongeren motiveren om daar in te stappen. Dat heeft met opleiding te maken maar evenzeer met mentaliteit. In de bouwsector bijvoorbeeld zijn veel jobs voor jongeren nog open. We moeten deze banen met de bestaande middelen invullen.

Minister Luc Van den Bossche : We kampen nog met het bijkomend structuurprobleem. Onze gesprekspartner is het Vlaams Economisch Verbond, waar de goodwill aanwezig is om naar oplossingen te zoeken. De medewerking aan de gesprekstafel is zeer groot. Er bestaat daar echter nog geen sectorale structuur zoals bij het VBO. Men probeert hiervoor intern een oplossing te vinden, maar dit vormt een groot probleem. Hierdoor moet je op veel plaatsen gaan spreken. Zelfs binnen bepaalde sectoren doet dit probleem zich voor. Ik geef een voorbeeld. Een provincie werkte zeer enthousiast mee met Fabrimetal en we werkten een voorakkoord uit. Twee weken later werd ik in een aangrenzende provincie geconfronteerd met mensen van dezelfde sector, die het helemaal niet eens waren met dit voorakkoord. Het gaat hier om een groei-probleem.

Er zijn inderdaad nog arbeidsplaatsen vrij. De jongeren mogen echter hun eigen keuzes maken. Het is moeilijk om deze keuzes op te dringen. We moeten eerlijk zijn : er is een groep probleemjongeren. Slechts één op drie jonge-

ren wordt in het beste geval tewerkgesteld. Meestal kiest men dan de minst problematische. Dit leidt tot een sociaal spiraaleffect : de minst problematische jongeren zijn het meest gemotiveerd voor de arbeid en worden ook betrokken in het arbeidsproces. De meest problematische jongeren vallen uit de boot, terwijl zij het juist nodig hebben om bij het arbeidsproces te worden betrokken en om discipline aan te leren.

Het verhogen van dit tewerkstellingspercentage is uitermate belangrijk. Hoe hoger het percentage, hoe groter het deel van de risicogroep van jongeren wordt betrokken bij de tewerkstelling.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : De inhoud van deze motie komt blijkbaar overeen met onze bekommernis. Als dat inderdaad zo is, sluiten we ons erbij aan. Als dat niet zo is, dienen we een eigen motie in.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Sarens en door de heer Sannen en door mevrouw Van Lindt werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moeten uiterlijk 24 uur na de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering uitspreken.

Het incident is gesloten.

Wij gaan verder in besloten vergadering.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 16.45 uur.*